

การประเมินโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

Evaluation of the Project to bring the King's Science to Sustainable Development Philosophy of Sufficiency Economy of Bannongyaplong School under Chaiyaphum Primary Educational Service Area District Office 1

นินท์มณี ธรินทรวัฒน์¹, ปิยวรรณ พระภิกษุ², ธีรสิทธิ สวัสดิ์², อานันท์ กรมน้อย²,
บุญชม ศรีสะอาด³, ญาณภัทร สีหะมงคล³, ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ³
Ninmani Tharintharawat¹, Piyawan Prapipek², Teerasit Sawat²,
Anan Kromnoi², Boonchom Srisa-ard³, Yannapat Seehamongkon³,
Tatsirin Sawangboon³

บทคัดย่อ

การประเมินมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินบริบทของโครงการ 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ 3) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ 4) เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการ 5) เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการ 6) เพื่อประเมินความยั่งยืนของโครงการ และ 7) เพื่อประเมินการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการรูปแบบการประเมินโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST ของ Daniel Stufflebeam ประเมิน 7 ด้าน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ ปีการศึกษา 2563-2564 จำนวน 186 คน ระยะเวลาการประเมินโครงการ ปีงบประมาณ 2564 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) การประเมินก่อนการดำเนินโครงการ 2) การประเมินระหว่าง

¹ โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง

² นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Bannongyaplong School

² Ph.D. in Research and Educational Evaluation , Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Faculty of Education, Mahasarakham University

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author)

ดำเนินโครงการ และ 3) การประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบท ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านผลกระทบ พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านประสิทธิผลของโครงการ พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัด การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความยั่งยืนของโครงการ และด้านการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

Evaluation has the objectives 1) to assess the project context 2) to assess the import factor on the project 3) to assess the project implementation process 4) to assess the impact of the project 5) to assess the effectiveness of the project 6) to assess the sustainability of the project, and 7) to assess the transfer of the project. The assessment model applied Daniel Stufflebeam's CIPPIEST assessment model assessed all seven areas. The sample group consisted of qualified persons, school administrators, teachers, and educational personnel, students in grades four-six, and those involved in the project. The academic year 2020 – 2021, a total of 186 people, project evaluation period, the fiscal year 2021. By divided into three phases as follows: 1) pre-project carry out an assessment, 2) an assessment between carrying out a project, and 3) assessment when the end of the project carrying. The evaluation results found that in the context the mean is the most, on the import factor and process the mean is very level, on the impact, it was found that score posttests were significantly higher than pretest significant at the.05 levels. On the effectiveness of the project, it was found that satisfaction with learning management according to the philosophy of sufficiency economy the mean is very level, on the sustainability of the project and the transfer of the project, the mean is at high.

Keywords: Evaluation of the project, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานองค์ความรู้ต่างๆ ผ่านศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6 ศูนย์ โครงการอันเนื่อง

มาจากพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการ พระบรมราชโองการพระราชดำริ และพระราชดำริในโอกาสต่างๆ รวมเป็น “ศาสตร์พระราช” ให้กับประชาชนชาวไทยนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาประเทศ แก้ไขปัญหาประเทศในทุกๆ ด้าน จึง

เห็นควรเผยแพร่องค์ความรู้ และพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้น้อมนำไปประพฤติ และปฏิบัติเพื่อสืบสานงานตามพระราชปณิธานของพระองค์ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2560) “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นศาสตร์ พระราชาที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริ ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พลกนิกรชาวไทยมานานกว่า 40 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ครั้งใหญ่เมื่อ ปี พ.ศ.2540 “วิกฤตต้มยำกุ้ง” (Intrachim, 2017) เป็นศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นถึงแนวการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และต้องประกอบไปด้วยสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้อื่นๆ (Tubporn, 2017)

Stufflebeam (2007) ได้ปรับขยายรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิต (Products Evaluation: P) แบ่งออกเป็น การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation: E) การประเมิน

ความยั่งยืน (Sustainability Evaluation: S) และการประเมินการถ่ายโยงความรู้ (Transportability Evaluation: T) สิ่งที่ได้รับจากการประเมิน ได้แก่ โครงการหรือหลักสูตร แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่างๆ โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์ โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง จึงได้จัดทำโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้องซึ่งเป็นโครงการใหม่ การประเมินโครงการจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้ได้สารสนเทศในการตัดสินใจดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความสำเร็จของ การดำเนินโครงการ ผู้ประเมินจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST ในการประเมินโครงการดังกล่าว เพื่อจะได้ทราบว่า การดำเนินงานโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการหรือไม่มี ความเหมาะสมของการดำเนินโครงการ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่ออยู่ในระดับไหนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับใด รวมทั้งมีอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอย่างไร เพื่อนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการ เพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

การประเมินโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อประเมินบริบทของโครงการ (Context Evaluation)
- 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation)
- 3) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation)
- 4) เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation)
- 5) เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการ (Effectiveness Evaluation)
- 6) เพื่อประเมินความยั่งยืนของโครงการ (Sustainability Evaluation)
- 7) เพื่อประเมินการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการ (Transportability Evaluation)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการประเมินโครงการในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2563 - 2564 รวมทั้งสิ้น 360 คน

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2563 - 2564 โดยใช้ตารางสุ่มของ Krejcie and Morgan (1970) ได้ขนาด

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 168 คน จากนั้นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการครั้งนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบประเมินโครงการ ด้านบริบทของโครงการ (Context: C) ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input: I) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ (Process: P) ด้านผลผลิตโครงการ (Product: P) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ประเมินผลกระทบโครงการ (Impact: I) ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน 4 ทักษะ (Critical thinking, Communication, Collaboration, Creativity) โดยใช้ผลการประเมินผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้

3. แบบประเมินด้านประสิทธิผลของโครงการ (Effectiveness: E) ประเมินความยั่งยืนของโครงการ (Sustainability: S) และประเมินการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการ (Transportability: T) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานของโครงการ เพื่อประเมินการดำเนินงานของโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้ประเมินดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูลทราบ

2. ผู้ประเมินดำเนินการเก็บ รวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาจัด ตารางแปลความหมาย ดีความจากตารางที่ อภิปรายผล และสรุปผลการประเมินในรูป การบรรยาย และการอธิบายแบบความเรียง

4. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร มานำเสนอในรูปของการบรรยาย และการอธิบาย แบบความเรียงท้ายตาราง

3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปล ความหมาย ดีความ อภิปรายผล และสรุปผลการ ประเมินในรูปการบรรยาย และการอธิบายแบบ ความเรียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00 (S.D. ≤ 1)

4. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร มานำเสนอในรูปของการบรรยาย และการอธิบาย แบบความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้ประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมิน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วน ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยมีเกณฑ์แปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้เกณฑ์การผ่านโดยกำหนด คะแนนเฉลี่ยของรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) และค่าส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00 (S.D. ≤ 1)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินโครงการน้อมนำ ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้าน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบริบท (Context: C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) และ ด้านกระบวนการ (Process: P) พบว่า โดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.31) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้าน บริบท (Context: C) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือ ด้าน กระบวนการ (Process: P) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่า เฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.44) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประเมินโครงการด้านบริบท (Context: C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) และด้านกระบวนการ (Process: P)

ที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	บริบท (Context: C)	4.53	0.37	มากที่สุด
2	ปัจจัยนำเข้า (Input: I)	4.46	0.43	มาก
3	กระบวนการ (Process: P)	4.42	0.44	มาก
รวม		4.47	0.31	มาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 31.45 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 66.62

คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนการทดสอบ หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	60	31.45	5.32	56.034	.000
หลังเรียน	60	66.62	6.82		

3. การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านประสิทธิผล (Effectiveness: E) พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.19) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ และทักษะใหม่ที่นักเรียนได้จากการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} =$

4.88, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ สถานการณ์ ตัวอย่างและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.39) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.50) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านประสิทธิผล (Effectiveness: E)

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐาน มีความเหมาะสม	4.81	0.50	มากที่สุด
2	กระบวนการกระตุ้นความสนใจในการนำเข้าสู่บทเรียน	4.82	0.49	มากที่สุด
3	สถานการณ์ตัวอย่างและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.87	0.39	มากที่สุด
4	สื่อการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวิเคราะห์สถานการณ์	4.81	0.48	มากที่สุด
5	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.82	0.48	มากที่สุด
6	การแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้า และการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.83	0.39	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านประสิทธิผล (Effectiveness: E) (ต่อ)

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7	บรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกันเอง อบอุ่น และครูให้ความเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.83	0.39	มากที่สุด
8	การอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.82	0.45	มากที่สุด
9	ความรู้ และทักษะใหม่ที่นักเรียนได้จากการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.88	0.32	มากที่สุด
10	การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	4.77	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.83	0.19	มากที่สุด

4. ผลการประเมินโครงการ ด้านความยั่งยืน (Sustainable: S) ด้านถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability: T) พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.26) ด้านความยั่งยืน (Sustainability: S) มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability: T) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.30) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประเมินโครงการด้านความยั่งยืน (Sustainability: S) ด้านถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability: T)

ที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านความยั่งยืน (Sustainability: S)	4.45	0.39	มาก
2	ด้านถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability: T)	4.36	0.30	มาก
	รวม	4.41	0.26	มาก

อภิปรายผล

จากการประเมินโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context: C) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของรัฐบาล และโครงการสามารถสร้างคุณลักษณะที่ดีด้านการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร ความร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์

ให้แก่ผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียน และครูในยุคปัจจุบัน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสอดคล้องกับพันธกิจในการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซารดา จิตต์อำมาตย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนเหล่าฝ้ายผดุงวิทย จังหวัดหนองคาย ด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 233 คน ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) พบว่าด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านบริบท

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก มาจากโรงเรียนมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ดำเนินโครงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอประกอบกับได้นำปัญหาอุปสรรคจากการดำเนิน งานมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง ทำให้ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก และคณะทำงานได้คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาร่วมเป็นคณะวิทยากร รวมทั้งมีการพัฒนาที่งานอยู่ตลอดเวลา และมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมดำเนินโครงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ

และประสบการณ์และมีผลงานเด่นด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมออกแบบการสอนและออกแบบกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารคู่มือที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ที่มีการทบทวนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลายรอบจนเห็นว่ามีความเหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอสำหรับการทดลองใช้เครื่องมือต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปัญญา ชาตง และคณะ (2562) ได้ทำการประเมินหลักสูตรจินตคณิตของสถาบัน 072 จินตคณิต โดยใช้ CIPPIEST MODEL มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรจินตคณิต ของสถาบัน 072 จินตคณิต โดยใช้ CIPPIEST Model ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรจินตคณิต สถาบัน 072 จินตคณิต ประจำปี 2560 จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 31 คน ครูผู้สอนจำนวน 31 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 72 คน ได้มาโดยการเลือกแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มละ 10 คน รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรจินตคณิต และแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร จินตคณิตของผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครอง ด้านปัจจัยเบื้องต้น อยู่ในระดับมาก

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process: P) อยู่ในระดับมาก และผลจากการสนทนากลุ่มสะท้อนความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า 1) ความจำเป็นและความสำคัญในการดำเนินงานโครงการ คือ (1) การจัดการ

เรียนรู้อีก 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้อบรมของโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้นการสอนโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งในกิจกรรมจะช่วยพัฒนานักเรียนได้หลายทักษะเชื่อมโยงหลายวิชาเข้าด้วยกัน การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบคละชั้นเพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา เป็นนักคิด นักทำจนเกิดเป็นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ (2) ช่วยเน้นความเป็น Facilitator (ผู้อำนวยความสะดวก) ของครูให้กับนักเรียน (3) จุดเด่น คือ เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว (4) เกิดนวัตกรรมใหม่จากการสอน (5) นักเรียนบางส่วนที่ไม่กล้าแสดงออก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนมีอิสระทางความคิดมากขึ้น และความพร้อมของทรัพยากร งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดโครงการในแต่ละฐานการเรียนรู้อุปุคกลาง มีงานหลักและภาระงานมาก การติดต่อประสานงานล่าช้า อาคารสถานที่มีความเหมาะสมเนื้อหา และสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ใหม่เหมาะสมกับผู้เรียน 2) กระบวนการดำเนินงานแต่ละฐานการเรียนรู้อุปุค พบว่า ครูต้องมีความรู้ด้านศาสตร์พระราชา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายและสามารถถอดบทเรียนได้ เนื้อหาแต่ละฐานการเรียนรู้อุปุคควรเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก และนักเรียนมีเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น 3) ผลการดำเนินงานตาม

วัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า (1) คู่มือยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร การจัดกิจกรรมมีเวลาน้อย (2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้อุปุค มีความเหมาะสม (3) การขยายผลการจัด การเรียนรู้อุปุคควรกำกับ ติดตาม มีครูพี่เลี้ยง มีเครือข่าย และโรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้อุปุคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ ง่าย ผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณมีแรง

จูงใจให้กำลังใจครู จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงออก (4) ความพึงพอใจต่อโครงการ พบว่า มีความพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมในโครงการ และความพึงพอใจการถอดบทเรียนพบว่า มีความพึงพอใจกับการถอดบทเรียนของนักเรียน (5) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการ พบว่า ระยะเวลาสั้นเกินไป 4) ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการพัฒนาโครงการสู่ความยั่งยืนและการขยายผล พบว่า (1) ปรับทัศนคติ (2) แผนการจัด การเรียนรู้อุปุคควรมีกิจกรรมและคู่มือครูที่ชัดเจน (3) ควรมีเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงาน (4) ความต่อเนื่องมีการสร้างเครือข่าย และ (5) มีการนิเทศ ติดตาม และการขยายผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการนำผลการดำเนินงานในการทดลองมาปรับปรุงพัฒนาและมีการนิเทศติดตามโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดทุกระยะ พร้อมกับมีการวิเคราะห์และนำผลการประเมินมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผล การประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงษ์วิเศษ (2561) การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เก็บข้อมูลจาก ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 180 คน และบุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คน รวม 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผล

ดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการ ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.34$) และการส่งเสริมกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก

4. การประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation: I) ด้านความรู้และทักษะของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนา ผู้เรียนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ฝึกปฏิบัติจริง สามารถผลิตชิ้นงานได้จริง และนำไปปฏิบัติได้ มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้เหมาะสม

5. การประเมินด้านประสิทธิผลของโครงการ (Effectiveness Evaluation: E) จากผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีการเตรียมการสอนและออกแบบการสอนที่ดี นักเรียนได้ทำการทดลองด้วยตัวเองทำให้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะในกระบวนการทำงานจริง ๆ เริ่มตั้งแต่ร่วมคิดกันวางแผนการหาข้อมูลอุปกรณ์ต่างๆ การแบ่งงานและร่วมมือกันทำงาน ประสานงาน การประเมินผลงานเป็นการฝึกให้ผู้เรียนช่วยตัวเอง มากกว่าการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ฝึกให้ร่วมมือประสานงานกันทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุจุดประสงค์เป็นการฝึกประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมกันในสังคมไปด้วย และมีประโยชน์อย่างยิ่งในการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัย

รักการทำงาน ชยันและรับผิดชอบในการทำงาน เกิดฝึกทักษะจากการปฏิบัติจริง เช่น ทักษะการใช้เครื่องมือการหาข้อมูล การทำงานร่วมกัน การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการเรียนเพราะผลการเรียนใช้ประโยชน์ในชีวิตได้อย่างแท้จริง จึงทำให้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

6. การประเมินความยั่งยืนของโครงการ (Sustainability Evaluation: S) พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมา จากคณะทำงานได้มีการสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกำหนดแนวทางในการดำเนิน งานรวมทั้งการออกแบบคู่มือด้วยตนเอง ทำให้เข้าใจเนื้อหาสาระและเป้าประสงค์ของโครงการเป็นอย่างดี ประกอบกับคู่มือในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่สามารถดำเนินการได้จริง และมีการวางแผนในการขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่ายที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับมาเรียม นิลพันธุ์ (2553) กล่าวว่าการประเมินความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้นเป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่าแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร โดยมุ่งพิจารณาความคงอยู่และต่อเนื่องในการนำโครงการไปใช้รวมถึงวิธีการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการ

7. การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อของโครงการ (Transportability Evaluation: T) พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจากมีการสร้างเครือข่ายการดำเนินโครงการและมีความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง และมีจุดหมายร่วมกันที่ชัดเจน ตลอดจนมีการวางแผนให้กลุ่มโรงเรียนแกนนำทำเป็นต้นแบบในการขยายผลการรับรู้และยอมรับระบบการจัดการเรียนรู้ตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปัญญา ชาตง และคณะ (2562) ได้ทำการประเมินหลักสูตรจินตคณิตของสถาบัน 072 จินตคณิต โดยใช้ CIPPIEST MODEL พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เกี่ยวข้องับหลักสูตรจินตคณิตสถาบัน 072 จินตคณิต ประจำปี 2560 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 31 คน ครูผู้สอน จำนวน 31 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 72 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรจินตคณิต แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรจินตคณิตของผู้บริหาร ครู

ผู้สอน และผู้ปกครอง ด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การถ่ายทอดส่งต่ออยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์ การประเมิน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อโครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 อย่างต่อเนื่อง
2. ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นักเรียนมีทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน และทักษะการคิด
4. สถานศึกษามีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ชารดา จิตต์อำมาตย์. (2560). *การประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนเหล่าฝ้ายผดุงวิทย์ จังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม]*.
- ณัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงส์วิเศษ. (2561). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(3), 17-25.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). *การประเมินหลักสูตรที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ โดยในรูปแบบ CIPP Model*, รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- สุบัญญัติ ซาดง และสิรินาท จงกลกลาง. (2562). การประเมินหลักสูตรจินตคณิต ของสถาบัน 072 จินตคณิต โดยใช้ CIPPIEST MODEL. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 20(1), 116-123.
- Intrachim, C. (2017). Science of the King: The philosophy of sufficiency economy. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal*, 11(sp1), 295-308.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. (2007). *Evaluation theory, models & applications*. CA: Jossey-Bass.
- Tubporn, H. (2017). The King's philosophy, sufficiency economy: Wisdom of Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University*, 11(1), 66-79.